

מעדני אשר

שאלות וחקירות בענייני פרשת השבוע | יו"ל ע"י מכון "מעדני אשר" - בית שמש

פרשת חוקת תשפ"ב | גליון תתק"ה (שנה י"ט)

מדוע הבאר שבא בזכות מרים נקראת על שמה ומדוע המן שבא בזכות משה לא נקרא על שמו?

איתא בגמ' תענית ט' עמוד א' רבי יוסי ברבי יהודה אומר שלשה פרנסים טובים עמדו לישראל, אלו הן משה, ואהרן, ומרים ושלש מתנות טובות ניתנו על דם, ואלו הן באר, וענן, ומן, **באר בזכות מרים, עמוד ענן בזכות אהרן, מן בזכות משה.**

איכא כמה טעמים מדוע כל דבר היה בזכות אחר:

א. המן בזכות משה שקיבל התורה כי לא ניתנה התורה כי אם לאוכלי המן תנחומא בשלח כ' שנאמר שמות ט"ז ד' למען אנסנו הילך בתורתך, **והבאר שהיה מספיק להם כל צורכיהם בזכות מרים** שאחזה במדת גמילות חסדים, שכן נאמר שם א' י"ח ותחיין את הילדים שהיו מספיקין להם מזון וכו', וענני כבוד אשר שם כבוד השכינה בזכות אהרן שגרם השראת השכינה על ידי הקרבנות, כך כתב בכלי יקר בפרשתן.

ב. ובחנתם סופר תורת משה פרשת וירא ד"ה יקח נא מעט מים **הקשה קושיא עצומה:** יש לדקדק למה נקרא הבאר בארה של מרים ולא כן הלחם מן השמים לא נקרא לחמו של משה או ענני אהרן אלא ענני הכבוד.

ומתריך: דידוע דזה היה לעונש שניתן מים ע"י שליח לבניו משום שלא נתן למלאכים כ"א ע"י שליח כמבואר בגמ' ב"מ פ"ז ע"ב ב' והיינו שחשד בכשרים והנה כוונתו היה שתהי' חמרא למרא וגם טיבותא, והקב"ה שלם במדה שנקרא על שם השקי' בארה של מרים.

נראה לתריך: דבארה של מרים נשאר גם בזמננו וכמו שמבואר בשולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רצ"ט בשם הכולבו דיש אומרים לדלות מים בכל מוצאי שבת, כי בארה של מרים סובב כל מוצאי שבת כל הבארות ומי שפוגע בו וישתה ממנו יתפא מכל תחלואיו, והרמ"א כותב ולא ראיתי למנהג זה ע"כ, ולכן נקרא בארה של מרים, משא"כ המן וענני כבוד לא נשארו בזמננו.

ברכת הצלחה מרובה

מערכת מעדני אשר על רבבות קוראיה
מברכת בלב שלם ונפש חפיצה
לידידינו העומד לימין המערכת
רבות בשנים
לפאר ולרומם ולהדר את תורת ה'
המעצב המוכשר כשי שיהא תורה נאה בכלי נאה
הרב **מנשה הלוי הורביץ שליט"א**
לרגל פתיחת המשרד החדש
"הורביץ סטודיו לעיצוב גרפי ומיתוג"
היא רעוא שבזכות מעשיו הכבירים לפאר ולרומם את תורתו של הקב"ה
יתברך בברכת ה' אתה מאיר את שלי אני מאיר שלך
ויזכה לראות הצלחה מרובה בכל אשר יפנה

מדוע בני ישראל אמרו שירה רק על טובת הבאר ולא אמרו שירה על טובת המן?

יש להקשות: מדוע בני ישראל אמרו שירה רק על טובת הבאר ולא אמרו שירה על טובת המן, כך מקשה במדרש רבה בפרשת בשלח פרשה כ"ה, וכן ביפה תואר שם, וכן באור החיים הקדוש בפרשתן, וכן בשם משמואל בפרשתן.

איכא כמה תרוצים:

א. על המן היו מוציאים דברי תפלות שנאמר במדבר י"א ועתה נפשנו יבשה אין כל, אמר הקדוש ברוך הוא איני מבקש לא תרעומותיכם ולא קלוסיכם לפיכך לא נתן להם רשות לומר שירה אלא על הבאר מפני שהיו מחבבין אותה שנאמר בפרשתן על באר ענו לה, כך תירץ במדרש רבה בפרשת בשלח פרשה כ"ה.

ב. הטעם שלא אמרו ישראל שירה על המן, מפני שהמן בא להם בזכות אחרים, וכל הנס הנעשה להם בזכות אחרים אין אומרים עליו שירה, אבל נס קריעת ים סוף שהיה בזכותם בזכות האמונה אמרו עליו שירה, כך כתב ביפה תואר פרשת בשלח פרשה כ"ה.

ובטעם החילוק כתב בספר לחם לפי הטהף עמ' ק"ג דכתבו רבני אשכנז ז"ל הטעם מפני שהנס הנעשה לאדם בזכותו, הוא נעשה ע"י הקדוש ברוך הוא בעצמו, אבל הנס הנעשה לו בזכות אחרים גם השי"ת יצילהו ע"י אחרים שהוא המלאך, ולכך הנס הנעשה בזכותו שנעשה ע"י הקדוש ברוך הוא ראוי לומר עליו שירה, אבל הנס הנעשה בזכות אחרים שהוא נעשה ע"י מלאך, אין ראוי לומר עליו שירה, שנראה כאילו הוא אומר שירה אל המלאך ח"ו.

ג. שירה באה מחמת תוספת אהבה על שניתן להם בר וענני גבוה שאינו שייך להם, והיו יכולין להיות אף בלעדיו אלא שניתן להם בחסד השי"ת לתוספת טובה, אבל לאכול ולשתות אין שייך ע"ז שירה, כי לא היתה ההוצאה למדבר שימותו שם ברעב ח"ו, וכמו שכתב התיו"ט ברכות פ"ז מ"ג שעל כן בברכת המזון אומרים נברך אלקינו וזה שם המורה על דין כי המזונות באין בדין שלא נברא האדם למות ברעב, ועל כן ההוצאה לכך היתה מתחילה, ועל כן הוא דבר ששייך אליהם ואין שייך ע"ז לומר שירה, אבל כשירדה הבאר לתוך הנחל והעלתה משם דם ההרוגים וזרועות ואברים והוליתם סביב למחנה ועלה ממקום נמוך למקום גבוה היפוך טבעה עיין ספורנו זה לא היה בכלל התנאים ועל כן שייך על זה שירה, כך תירץ בשם משמואל בפרשתן.

ובזה מיישב השם משמואל באופן נפלא קושיית האור החיים הקדוש בפרשתן, מדוע לא אמרו ישראל שירה על מתן תורה, דמאחר שההוצאה ממצרים היתה בשביל לקבל את התורה וכמו שכתוב שמות ג' בהוציאך את העם כו' תעבדון את האלקים על ההר הזה, ובלי תורה אין להם חיים כלל כי כל חיות ישראל היא בתורה, ועיין ברמב"ם פרק ז' מה' רוצח ושמידת הנפש ה"א שכתב וחיי בעלי חכמה ומבקשיה בלא תלמוד תורה כמיתה חשובים, על כן לא שייך לקרוא תוספת טובה שיצדק לומר על זה שירה, כי אין זה תוספת אלא יסוד ועיקר ישראל, עיין מעדני אשר מתן תורה שנת תשע"ט אריכות גדולה לתריך קושיא זו.

גליון זה נודב לעילוי נשמת

הרה"ק רבי מרדכי מקוזמיר

בן הרה"ק רבי אברם מטריסק זצוק"ל

נלב"ע ח' תמוז ת.נ.צ.ב.ה.

יהא רעוא זכותו של הצדיק תגן על התורם להתברך בכל מילי דמיטב

מדוע מיתת מרים מכפרת דווקא כמו פרה אדומה ולא כמו שאר קרבנות?

בפרשתן כ' א' ויבאו בני ישראל וגו' ותמת שם מרים וגו'.

ובגמ' מ"ק כ"ח ע"מ א' מובא ברש"י למה נסמכה מיתת מרים לפרשת פרה אדומה לומר לך מה קרבנות מכפרין אף מיתת צדיקים מכפרין.

יש להקשות: למה לא נסמכה מיתת צדיקים לשאר קרבנות, ודווקא לפרה אדומה נסמכה, כך מקשה בכלי יקר בפרשתן, וכן בפנים יפות בפרשתן, וכן ביערות דבש דרוש ד', וכן בספר תולדות יצחק בפרשתן.

איכא כמה תרוצים:

א. למה נסמכה דוקא לפרה כי באמת אינה קרבן רק מה שמצינו שקראה הכתוב חטאת במדבר י"ט ט' אבל העיקר הוא כשם שהפרה באה לקנח צואת בנה כך הצדקת אם כל חי במיתתה מקנחת צואת תולדותיה, כך כתב בכלי יקר בפרשתן.

ב. ע"פ מה דאיתא בגמ' מגילה ט"ו א' הצדיק אבד לדורו אבד מפני שהצדיק מגין על הדור, ועל ידו בא השפע הטובה לכל הדור, כמו דאיתא בגמ' ברכות י"ז ע"מ ב', תענית כ"ד ב' כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני, וגם מביא אור גדול וקדושה רבה לכל האנשים המתקדשים ומטהרים, וכמו שכתוב ילקוט שמעוני מ"ב רכ"ד כשעלה אליהו למעלה נתמעט הנבואה מן הנביאים, ואמרו בגמ' יומא ל"ט ב' משמת שמעון הצדיק נמנעו הכהנים מלברך בשם, הרי דמיתת צדיקים אף שהיא מכפרת על הדור וע"י מיתתו מציל הרבה רשעים שנתחייבו מיתה, כמבואר בזהר שמות י' ב' הרי שהוא טובה לפי שעה לרשעים אבל רעה גדולה הוא אצל כשרי הדור שנתמעט שפע הקדושה ושפע הטובה בעוה"ז כנ"ל, הרי שיש בזה טובה לרשעים גמורים שנתחייבו מיתה וניצולים במיתתם, אבל רעה גדולה היא לכל הכשרים שבדור כנ"ל, והוא כענין הפרה שמטהרת את הטמאים ומטמאת את הטהורים, ויש לפרש בזה מה שכתוב ישעיה נ"ז א' הצדיק אבד ואין איש שם וגו' ואנשי חסד נאספים באין מבין כי מפני הרעה נאסף הצדיק, ענינו כמו שטעם הפרה נעלמה והיא חוקת התורה שמטהרת הטמאים ומטמאת הטהורים, כן היא מיתת הצדיקים ולא ניתן להבין, כי אנשים הכשרים נקראים אנשי חסד נאספים, נתמעט מהן השפע הקדושה וכל הטובה, והיא מכפרת על עון הדור וז"ש באין מבין כי מפני הרעה, כך תירץ בפנים יפות בפרשתן.

וכעין זה כתב הכתב סופר זצ"ל בדרוש הספד לו' אדר תר"ה וז"ל כבר נתקשו למה נסמך דוקא לפרה אדומה ולא לשאר קרבנות, ונ"ל, הנה זה חסד אלקי שחס על הדור שלא לענוש כל הדור על רעתם, נוטל צדיק א' לכפר עליהם כקרבת ציבור, ומיתת הצדיק תועלת לדור, אבל נחזה אנו, למי הוא תועלת, לאלו שעוד הצדיק בחיים חיותו לא למדו ממדותיו, לא אבו בדרכיו הלוך ולא שמעו בקולו לקול תוכחתו, א"כ לא ה" להם ממנו שום תועלת בחיותו רק במיתתו מכפר עליהם, היראים וחרדים על דבר ה' אשר למדו ממנו, שמעו לקולו, הצית אש אהבת ה' בקרבם, קדשם וטהרם, אלו המת שמיתתו מכפרת עליהם ואין אדם צדיק בארץ וצריך כפרה, מ"מ ההיזק יותר מן התועלת, כי הולכים לאחוריהם ביראת ה' ובתורתו אשר היו יונקים ממנו בעודו עמם על פני תבל, והנה פרה אדומה חוקה, שמטהרת טמאים ומטמא טהורים כנודע, והיינו הדמיון מיתת צדיקים לפרה אדומה, אלו שטמאו נפשם ושלחו בעולתה ידיהם, לא הלכו בדרכי הצדיק, אלו מטהרים ע"י מיתת הצדיק יותר מבתחילה, אבל הטהורים יראי ה' וחושבי שמו, טהרתם מתמעטת, ע"י שאין להם מנהל מנהיג ומוכיח לזרז אותם על עבודת השם, מנחם אין להם בעוה"ז.

ג. כוונת חז"ל, שמי שאינו עושה הרגש בנפשו במיתת הצדיקים אינו מכפר לו, אבל צריך שיתאבל בלבו ויחשוב שמיתת צדיקים רעה גדולה לישראל, ויכנע וישפיל גאותו ויהיה נחשב לעצמו כעפרא דארעא, ולכן סמך מיתת מרים לפרה אדומה שצותה התורה ושרף את הפרה לעיניו, את עורה ואת בשרה ואת דמה על פרשה ישרוף, ואיש אשר כזה יכפר לו מיתת הצדיקים, כך תירץ בספר תולדות יצחק בפרשתן.

האם ביום מיתת צדיקים לא קבעו ליום תענית

כיון שמיתת צדיקים מכפרת לא היה כזה צער?

הנה הפני יהושע ראש השנה י"ח עמוד ב' הקשה אהא דאיתא שם בגמ' על מיתת גדליה בן אחיקם דשקולה מיתת צדיקים כשריפת בית אלוקיננו, דמשמע דבשביל כך הוקבע לתענית, וא"כ מה אולמא מיתת גדליה טפי משאר מיתת צדיקים כגון מיתת האבות ומשה ואהרן ושמואל ושאר נביאים וצדיקי ישראל.

ומתרץ בכמה אופנים:

א. שאר צדיקים שמתו בעונתן אין בו צרה כ"כ דמשל לפתילה שכבה בזמנו כו' משא"כ בגדליה שנהרג ע"י אדם שהוא בעל בחירה מת שלא בזמנו.

אבל דוחה תירוץ זה: דאכתי מצינו כמה צדיקים ונביאים שנהרגו בידי עכו"ם ואפ"ה לא נקבעו לתענית.

ב. בהני נמי איכא למימר דסוף סוף כיון דמיתת צדיקים מכפרת ליכא צרה כל כך, משא"כ במיתת גדליה שהיה ע"י ישמעאל בן נתניה שהיה מישראל ומזרע המלוכה לא שייך לומר שמיתתו מכפרת, דאדרבא מסתמא היה קצף גדול על ישראל בזה ומש"ה נשתנה משאר מיתת צדיקים ואף על גב דזכריה וישעיה נהרגו ג"כ ע"י ישראל אפ"ה כיון שהיה בזמן הבית לא נקבע ליום תענית, כן נראה לי, ומתוך מה שכתבתי אתי שפיר ג"כ הא דאמרינן שקולה מיתת צדיקים כשריפת בית אלקינו והיינו נמי לענין שמכפרת כמו חורבן הבית שמכפרת כדאמרינן בהגדה מסכת מגילה דבאותו יום נטלו ישראל אפופסין על עוונותיהם.

ישמח לב מבקשי ה'

הופיע הספר שרבים ציפו לו

"מעדני אשר על עניני נישואין בהלכה ואגדה"

הספר בלול במאות חקירות בעניני חתן וכלה

ובדברי צחות לשמחת חתן וכלה

מיום האירוסין עד אחר שבעת ימי המשחה

חלקם הגדול נתבשלו בריתחא דאורייתא עם חבירים מקשיבים בשיעורים כהלכתן

ומהם שנאמרו במאות שמחות חתן וכלה

והרבה מהם במחיצת גדולי ומאורי הדור שליט"א שנהנו והסכימו לדברים

הספר נחוץ לכל חתן ומחותן

שיש לו דברים מוכנים לדרוש במשך כל ימי המשחה

מי שמעונין לרכוש הספר יתקשר למשרדי המכון 053-3166560

קול המעדנים

"כנס גיבוש לכל המחנכים של תלמוד תורה דחסידי גור בערד"

"מעמד סיום סדר מועד במסגרת קנין תורה דחסידי פרימשלאן בבית המדרש הגדול בני ברק"

"ישיבה קטנה דחסידי בעלזא ירושלים"

"בית המדרש טשאקווא בית שמש פרקי אבות וסעודה שליטת"

"שמחת צדיקים שמחת נישואי בת כ"ק מרן האדמו"ר מלעלוב בית שמש

עם נכד כ"ק מרן האדמו"ר ממודיץ שליט"א"

שמחת צדיקים שמחת נישואי נכד כ"ק האדמו"ר מאלכסנדר שליט"א

עם נכדת כ"ק האדמו"ר מקארנא שליט"א"

בגמ' ברכות ס"ג ע"מ ב' שבת פ"ג ע"מ ב' יליף מכאן ריש לקיש שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל.

ובספר מעדני אשר חלק ה' מהדורות צירמון הבאנו קושיית האחרונים איך מותר ליהרג על דברי תורה, הרי רק על ג' עבירות חייב ליהרג, וכתבנו כמה הסברים בכוונת דברי חז"ל להמית עצמו.

ונראה לומר עוד כמה אופנים חדשים:

א. דהנה אחד מקניני התורה זה חזרה, ובלי חזרה אי אפשר להתקיים התורה, וכמו דאיתא בגמ' סנהדרין צ"ט ע"מ א' רבי יהושע בן קרחה אומר כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה, דומה לאדם שזורע ואינו קוצר, ובמהרש"א שם כתב וז"ל כי הלומד תורה ואינו חוזר עליה תחלת פעולתו הוא ללא יועיל לו ולאין תכלית וכן הוא פעולת הזורע ואינו קוצר דתחלת פעולתו לריק הוא, חזינן מדברי חז"ל שבלי לחזור אין שום תועלת על מה שלמדו, כמו שאדם שבזריעה לבד אינו מועיל כלום, אותו דבר לימוד לבד בלי לחזור אין בזה שום תועלת, והנה טבע האדם שדבר שכבר למד קשה לו ללמוד וכעין דמבואר בגמ' יומא כ"ט ע"מ א' קשה עתיקא מחדתא, וכוונת הגמ' להתורה לא תתקיים אלא בשעה שלומד ממית עצמו כאילו לא מכיר מה שלמד וכאילו לומד דבר חדש רק ככה תקיים, מעדני אשר.

ב. ע"פ מה דאיתא באבות דרבי נתן פרק י"א משנה ב' על הפסוק במשלי ל' י"ב "אם נבלת בהתנשא" אמר בן עזאי אם מנבל אדם עצמו על דברי תורה ואוכל תמרים חרובים ולובש בגדים צואים ויושב ומשמר על פתח של חכמים כל עובר ושב ואמר שמא שוטה הוא זה, לסוף אתה מוצא כל התורה כולה עמו, חזינן שתלמיד חכם שאינו מקפיד על בגדיו יזכה לתורה, וכן איתא בגמ' ע"ז ט"ז ע"ב דאמורא אחד אמר לשני פתיא אוכמא וברש"י כלי שחור משום דדרך של תלמידי חכמים שמצטערין על לימוד התורה ואינם מכבסים בגדיהם, ואיתא בגמ' שבת ק"ד ע"מ א' תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו חייב מיתה, ובאחרונים נתקשו ליישב את ב' מאמרי חז"ל עיין בספר מעדני אשר חלק ג' פרשת עקב דברים נפלאים בענין זה לפי הנ"ל אפשר דזה הכוונה שממית עצמו שאינו שם לב לבגדיו שהם מלוכלכים, מעדני אשר.

ג. ע"פ מה דאיתא באבות דרבי נתן פרק ל"ח כשתפשו את רשב"ג ואת רבי ישמעאל ליהרג היה רשב"ג יושב ותוהו בדעתו ואומר אוי לנו שאנו נהרגין כמחללי שבתות וכעובדי ע"א וכמגלי עריות וכשופכי דמים, אמר לו רבי ישמעאל בן אלישע רצונך שאומר לפניך דבר אחד, א"ל אמור, וכו' א"ל שמא כשהיית יושב ודורש בהר הבית והיו כל אוכלוסי ישראל יושבין לפניך זחה דעתך עליך, חזינן דבר נורא כשלומד וזחה דעתו איזה נזק יכול, לכן כשלומד אינו ירגיש שעשה משהוא שמגיע לו, אלא ימית עצמו עליה, כאילו לא למד, מעדני אשר.

האם משה רבינו ע"י הכאתו על הסלע גרם מחלוקות ושכחה בלימוד התורה?
הנה איתא במדרש תיקוני זוהר תיקון כ' מ"ד אלמלא לא הכה משה את הסלע לא היה מחלוקת ופולגותות בין התנאים ואמוראים כי כל אחד היה יכול להשיג תיכף האמת והלכה ברורה וצוללה בלא שום פלפול, רק מחמת שהכה משה את הסלע נתרבה המחלוקת והפלפול אבל לאחר העיון היטב יוצא הדין לאמיתו.

והחיד"א בספרו חומת בפרשתן ו' ג' על הפסוק המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את ה', פירשו הראשונים דעל ידי הכאת הסלע גרם השכחה והיה מחלוקת, וכמו שפירשו רבני אשכנז דרך הלצה את מאמר הגמ' מגילה י"ח מלה בסלע משתוקא בתרין כלומר אם היה דיבור בסלע ולא הכאה וזהו מלה בסלע, אז היה משתניקא בתרין דלא היה שכחה ולא ה' מחלוקת והיו לאחדים וז"ש משתוקא בתרין.

ובמאור ושמש בפרשתן הקשה דהמדרש הזה הוא פלא שאין לו שום רמז בתורה.

ומתוך: שהמדרש הוציא דבריו מפסוק זה על כן, רצה לומר דקאי אפרשה שלפניו דהנה בפרשה שלמעלה כתיב וירם משה את ידו ויך את הסלע וגו' במדבר כ' י"א ועל זה אמר הכתוב על כן דהיינו מפני שהכה משה את הסלע יאמר בספר מלחמת ה' כלומר שצריך ללמוד במלחמה ופלפול, אבל לבסוף שמשגיגים האמת יש ביניהם אהבה. וזה שאמר הכתוב את והב בסופה כמו שאמרו חז"ל קידושין ל' ע"ב מלחמה שעל ידי הספר אהבה יש בסופה, והשתא אתי שפיר המדרש הנ"ל, אמנם נתן לנו ה' יתברך עצה שאף לאחר שהכה משה את הסלע אף על פי כן אפשר להשיג תיכף האמת אמיתות הדברים דהיינו כשהאדם עושה תשובה שלימה ומקבל עליו עול תורה ועול מלכות שמים באמת ומתפלל בכוונה עצומה ולומד תורה לשמה על ידי כן יוכל להשיג מיד ביאור ואמיתות התורה. ועל ידי מה מדבק האדם עצמו בתשובה, על ידי שהוא סומך את עצמו על הצדיק דהיינו כנ"ל כמה פעמים שיתחבר אל הצדיק הדור והוא יעוררו בתשובה שלימה.

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידנו ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א

מנהטן

משיב כהלכה שינון וידעת ההלכה - הלכות שבת

כל השאלות הם משוע' ומשנה ברורה

א [חידה]. כמה כהנים היו מתעסקים עם הפרה אדומה?

ב [חידה]. איזה דין היה שונה בכהן של פרה אדומה משאר קרבנות?

ג [יש לעיין]. מי שגוי הכניס אותו בטומאה לבית המקדש, האם הישראל היושב חייב. (למשל היה יושב על כסא גלגלים, והגוי הוביל אותו בטומאה פנימה, האם חייב או לא).

ד [חידה]. היכי תמצא אבר מן המת שאינו מטמא באוהלו?

ה [חידה]. במה יש ליהרג בתקופת תמוז בגלל הכאת הבאר?

ו [צ"ע]. ראה במשך חכמה בכמה מקומות (ובהל' תשובה בשם סבו) שמשנה רבינו לא היה לו בחירה, מכיון שראה את הכל פנים בפנים, וצ"ע אי"כ איך היה שייך אצלו שחטא במי מריבה?

ז [צ"ע]. כ' איתא בתנחומא כאן, "זש"ה סור מרע ועשה טוב וגו' (תהלים לד), ולא פקדה התורה לרדוף אחר המצות אלא כי יקרא קן צפור לפניך (דברים כב) כי תפגע שור אויבך (שמות כג) כי תראה חמור שנאך (שמות כ"ג) כי תחבוט (דברים כד) כי תבצור (דברים כ"ד) כי תבא בכרם רעך (דברים כג), כלם אם באו לידך אתה מצווה עליה ולא לרדוף אחריה, וצ"ע דהרי בגמ' ברכות יז ע"א שמר בריה דרבינא היה מתפלל וכך אנו מתפללין כל יום ובמצוותיך תרדוף נפשי, הרי אין כזה חיוב?

ח [חידה]. איזה טמא הנכנס למקדש נתמעט בגזירת הכתוב מכרת?

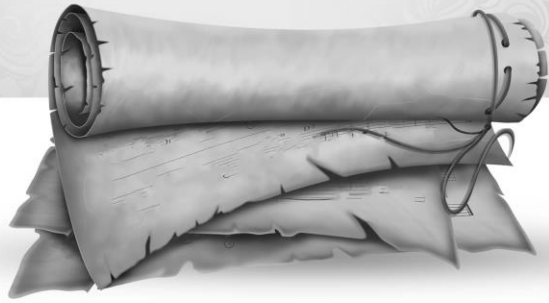
ט [חידה]. מתי מיתת צדיקים אינה מכפרת?

י [חידה]. איזה צורה של לימוד התורה, אנו לומדים מפסוק בפרשתינו?

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה, יהיה הגרלה על שני פרסים ע"ס 500 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/ ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לבוזרים ופרסים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00-9:00 בלבד]. השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. יש עדיפות לשלוח התשובות מוקדם במייל כי כך זה ייכנס בעוה"י לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג. - שאר עניני העלון לא שייכים לפקס או מייל או טלפון זה, אלא כמצויין במסגרת ע"ג העלון בעמ' ד'.

תשובות ניתן לשלוח עד ר"ח מנ"א

מכתבים למערכת

מדוע משה רבינו לא התפלל על עדת קורח שינצלו ממיתה כמו שעשה בהטא העגל ומרגלים

מה שהקשתם בשם המדרש והראשונים מדוע משה רבינו לא התפלל על עדת קורח שלא ימות כמו שעשה משה פעמים על כמה עבירות שעשו, כענין מעשה העגל וחטא המרגלים וזוולתם, איך לא התפלל עליהם בכאן, וכאן עשה להיפך קילל אותם שימותו, ותרצתם בכמה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א

חבר הבר"א קהילת מחזיקי הדת, אהבת תורה, בית הוראה דשיבת מיר, לשכת הפוסקים בחי"ר עליה, אוצר הפוסקים סוודאן, קנין תורה פסנתו ירושלים (כבוד) **הרה"ג יוסף קרוביץ שליט"א** מודיעין עילית

נראה לתרץ, דכיון דלא נענשו רק משום שביזו כבודו של משה ועל זה שייך למחול, אלא הם נענשו דבלי העונש יתבטל ח"ו כל מסירת התורה על ידי משה רבינו דהם טענו דמשה רבינו מעצמו מינה לאהרן שיחא כהן גדול ולא ה' ציוה, וא"כ של פקפק על כל התורה כולה דילמא משה רבינו ציוה מעצמו ולא הש"ת ציוה כל המצוות, וכן יתבטל ח"ו כל מסירת התורה ע"י משה רבינו ולא שייך מחילה על זה, לפי כן היה צריך משה רבינו להראות דלא ציוה מעצמו כלום אלא הכל הוא מהקב"ה ולא היה עצה על זה רק ע"י שינגשו מן השמים במיתה משונה ר"ל ואז האמינו כולם דמשה רבינו אמת ותורתו אמת.

הגאון גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מה"ס "עם אנן אוד"ן ופרדס יוסף החדיש" על המעדים

נראה לתרץ, שכיין שפרו במשה רבינו, לכן לא היה שייך שתפילת משה רבינו יגן עליהם, שתפילת צדיק יכולה להועיל רק אם מאמינים בכוח הצדיק.

הרה"ג רבי יצחק מאיר ניימאן שליט"א ירושלים רמ"ב בשיבת נצח ישראל בית משג

נראה לתרץ, שכיין שמשוה רבינו ראה ששנאי העדה קמו בטענות נגדו, מתוך ענוה של משה חשב שהלא צריך לעשות חשבון הנפש ולכן ופיל על פניו, כדי להתבונן אם גנה כשורה, ממיאל הוא בכלל לא יכול להתפלל בעדם, שמצידו מתוך ענותויותו הוא אפשר לא ראו ולא בסדר לכן לא יכול להתפלל.

הרה"ג רבי זלמן לייב הלברשטאם שליט"א ר"מ בבית המדרש הגדול קוד"ק צאנז נתיב ונכ"ח מ"ר האדמו"ר מצאנז שליט"א

נראה להעיר, דכיון שדיברו וחולו נגד אהרן על זה משה רבינו לא היה יכול למחול לכן לא היה יכול להתפלל.

איך אמר משה שקורח הולך למות מיתה משונה הר"י בידו לחזור בתשובה

מה שהקשתם בשם אחרונים על מה שכתוב בפרשת קרח ויאמר משה בואת תדעון כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה כי לא מלבי, אם כמות כל האדם יתמון אלה ופקדת כל האדם יפקד עליהם לא ה' שלחני, דיש להקשות איך אמר משה שקורח הולך למות מיתה משונה הר"י בידו לחזור בתשובה, ותרצתם בכמה אופנים.

הגאון מתידי ישראל הורוויץ שליט"א לייקווה מחבר ספר "אוצרות הים" על מסכת ברכות ראש כולל בידו ע"ד

הגאון רבי יודי ליסיצין שליט"א ראש כולל היכל התלמוד ח"א (תורף תירוח פני) **נראה להעיר**, דבספר באר ישראל ענין שבת בפתחה ביאר עפ"י הרמב"ם הלכות השונה שמחדש שאפשר שיחטא אדם, חטא גדול ואז טאים רבים, שמונעין ממנו התשובה, ואין מוחיין לו לשוב בשעונו, כדי שימות ויאבד בחטאו, ובהו יישב למה לא התפלל משה שקורח יעשה תשובה, שקורח הרבה לשוב עד שהקב"ה הקשה ליבו ואמרו את לבבו שלא יוכל עוד לשוב בתשובה, עוד נראה לתרץ, עפ"י המבואר באבות כל המחטיא את הרבים אין מספיקין לידו לעשות תשובה, וכיון שקורח היה מחטיא את הרבים לא היה צד שלא ימות מחמת שיעשה תשובה.

הרה"ג רבי משה חיאל הכהן גראס שליט"א ירושלים

נראה לתרץ, שאמירת משה שהם לא ימותו כאחד האדם אלא ירדו חיים שאולה, רצה לעורר ולתת להם אפשרות לחזור בתשובה עד יירדת לעומק השאלו כדי שיכחד עוד לצלל גם את הזמן הזה של ירידתו לארץ ולשוב בתשובה - כל עוד והיכולת בידו לשוב. ועפ"י מש"כ האור החיים הקדוש מנב"ר ח"א והמבלי"ם סוודאן כ"א ובתפ"א ברכות פ"א אות ה' כי האדמה היא חלק העליון שבארץ, והארץ היא העומק עד התהום וכל הכוחות הטמונים בארץ, ולכן י"ל כי בשלב הראשון כתיב ונתבע האדמה, דהיינו החלק העליון שהיא נקראת אדמה, ועדיין היה לעדת קורח אפשרות לחזור בתשובה ולהניצל, וכן אכן ניצלו בני קורח, אולם עוד קודם גם על פתחה של גיהנום לא עשו תשובה, לכן לאחר מכן כתיב ופתחת הארץ את פיה ותבלע אותם, שנבעק החלק העמוק של הארץ ופתחת הארץ את פיה ובלעה אותם ואת כל רכושם, והשליח הקדוש (בהגהה) כתב, דמה שבוטח להם משה בליעה ולא מיתה, הוא מיתה הרחמנות, כיון שרצה שיהיה להם את האפשרות לחזור בתשובה, והרי לאחר מיתה אין כבר אפשרות לחזור בתשובה לכן העדיף שיבלעו באדמה ולא ימותו.

הגאון יעקב רבנוביץ שליט"א מה"ס בנין יעקב על יו"ד

נראה להעיר, דמצאתי במדרש שכתוב אל תפן אל מנחתם, דהכוונה לתשובתם, דמשה רבינו התפלל שלא יקבלו תשובתם, ועיין באור החיים הקדוש דהכוונה דהפקד בית דין הפקר.

איך מותר לומר תהילים לרפואת חולה הר"י אסור להתרפאות בדברי תורה

מה שהקשתם בשם אחרונים איך מותר לומר פסוקי תהילים על חולה הר"י איתא בגמ' שפסוקי תורה פ"א אסור להתרפאות בדברי תורה, ותרצתם בכמה אופנים.

הרה"ג רבי עזריאל אהרנוביץ שליט"א קרית חסידים בית משג

הנלע"ד להביא בנותן טעם את הבית אהרן' להרה"ק רבי אהרן מקארלין ז"ל בפסח הביא המדרש עה"פ מה תצחק אלי דבך בני ויסעו וכו' דאמר משה להקב"ה ומה לנו לעשות, א"ל הקב"ה עלך ליתן שיר ושבח למי שהמלוכה שלו, ע"כ. וכ' הבית אהרן ונוכל לומר עפ"י פשוט, כי זהו דרך העולם כשאדם נצרך לאיוו בקשה מהקב"ה, היינו רפואה, או שיצליח לו הקב"ה בעסקיו, אזי אומר תהילים ובשעת אמירת תהילים הוא מחשב הבקשה הנצרך לו שיעזור לו הקב"ה, אבל הדמיה אמר (המבלי"ם ח"א) מהולל אקרא י"ל, היינו כשהיה צריך לבקש מהקב"ה שיעזור לו אושע, כך אמר הקב"ה למשה אתה לא תחשוב כלל שום דבר רק תאמר שיר ושבחה ולראות לדבק ולייחד את ישראל אליהם שבשמים וכשידבקו עמך אלי אזי ממילא אקרע להם את הים. עכ"ד הבה"א, ובענין ב"י הקדוש האלקי הקדושת לוי ממאדיריטשוב ז"ע בשירת הים שהביא ד' ר"ש בתהילים עה"פ הנ"ל שהיה דוד בוטח בישועתו והיינו שאמר שירה על לפני הישועה וכן ישראל אמרו שירה בגודל הבטחון, ולפ"י לק"מ כי אמירת תהילים בדרך בקשה אולי נכנס גודל מותרת בד"ת, אבל האומר היחול ושבח וממילא נושע זהו רצון ה' כמו שאמר הקב"ה למשה: עלך ליתן שיר ושבח למי שהמלוכה שלו.

מדוע דבר שבקדושה צריך מנין לומדים מפרשת קורח שהיה דבר שאינו קדוש

מה שהקשתם בשם האגדה דפקרא את ל"ג וז"ל ושעמתי מאת כבוד אדמ"ו הרב הקדוש מהר"י מנחם מענדל זצוק"ל שאמר הלא תראה שכל עניני דבר שבקדושה נלמדו בברכות כ"א ב' ממרגלים ועדת קורח בג"ש דתוך תוך ועדה עדה.

הגאון משה יצחק פארהאנד שליט"א רב וראש כוללים אהל משה ודברי משה ובית המדרש בית הלל שכונת מנחת יצחק ירושלים

נראה להעיר, דמאי טעמא הביא רבנו בחיי עה"פ ונקדשתי וגו' בשם הרב יעקב ז"ל דאין נוסחא דידן מדוקדקת בגמ' ברכות כ"א דאין ללמוד דבר שבקדושה ממרגלים, אלא עיקר הנוסח הוא, אתי' תוך תוך, כתי' הכא ונקדשתי בתוך בגמ' ובתי' התם בראשית פ"ב ה' לשבר בתוך הבאים מה הלך עשרה אף כאן עשרה נמצא מביא ראי' מאחי יוסף שהיו צדיקים ע"ש, אמנם לנוסחנו שכן לומדים ממרגלים ועדת קורח, י"ל דאדרבה לא ללמוד שכל עדה משראל אף הגרועים ביותר בכלל קדושת עדה הם וכמ"ש במהרי"ל דיסקין בהא דאמר קר"ח כי כל העדה 'כולם' קדושים ובתוכם ה', דהוא כפל לשון, אלא רצה לומר שכל עדה ועדה משראל היינו עשרה, הם קדושים, שלא תמצא עשרה שאינם קדושים ובתוכם ה' שראוי שתשרה שכינתו בתוכם. אמנם זה אתא שפיר לפמ"ש"ב באמת בשו"ת אוג"מ אה"ת א"ח סי' כ"ב וז"ל סי' ה' להביא ראי' מהא דלומדים ממרגלים דאף הכופרים ומחללי שבת כשרים להצטרף לדבר שבקדושה ע"ש, ופשוט דלפ"י מהר"ט גופא נלמד דבר שבקדושה ממרגלים ועדת קורח להורות זה, אבל לפי מה שפסק במשנה ברורה סי' פ"ג בה ובפמ"ג שם ועוד פוסקים דאין מחללי שבת וכופרים כשרים להצטרף לדבר שבקדושה אי"כ אדרבה יוקשה היאך לומדים באמת דבר שבקדושה משם שהרי כפרו בעיקר וכבר נתקשו בוה.

הרה"ג אהרן הכהן קוליק שליט"א פתח תקוה

נראה להעיר דברבנו בחיי וקרא כ"ב כ"ב הביא דעה שנלמד ממקור אחר, וז"ל, "ופירש ר' יעקב, שאין נוסחא זו ברכות כ"א ע"כ מדוקדקת שאין להביא ראי' מעשרה מרגלים לדבר שבקדושה, אבל עיקר הנוסחא היא כן: אתיא תוך תוך, כתיב הכא "ונקדשתי בתוך", וכתיב התם "לשבור בתוך הבאים" בארחת כ"ב מה הלך עשרה אף כאן עשרה, ועכשיו יביא ראי' מעשרה אחי יוסף שהיו צדיקים לדבר שבקדושה", עכ"ל. וכך גרס הראב"ן ברכות ס' קפה, ואכן בירושלמי ברכות פ"ג סי' פ"ג מנהל פ"ד הדר סתורין פ"א ה"ד, וז"ל פ"א סי' ג' מובא דעה זו שנלמד מאחי יוסף, והביאו ר"ח מנהל על העליון דף כ"ב ע"כ ועיין בחת"ס השלם מגילה כ"ג ע"ב ד"ה אתיא פסחים ז' ע"ב ד"ה כתיב שביאר דזה הוא טעמו של הירושלמי שלומד מאחי יוסף, לפי שאין ללמוד מעדה הרעה לדבר שבקדושה.

האם כשיש פדיון הבן אין אומרים תחנון כמו שאין אומרים כשיש ברית מילה

מה שחקרתם בשם הפוסקים אודות אמירת תחנון כשיש פדיון הבן.

נראה להעיר, דהנה בהליכות שלמה להגרש"ו אוירבאך הלכות תפלה פ"א סי' ט"ז כתב דאין אומרים תחנון כשמתפללים מנחה באולם לפני פדיון הבן, ע"ש בהערות מספר נהר מצרים עמ' ז דאין אומרים תחנון כשיש חתן בר מצוה, ולענ"ד לומר הטעם דהנה בגמרא פ"ב ק"ב ע"א אמרינן רב ושמואל רב אסי אילקעו כו' לבי ישוע הבן, ופירש"י פדיון הבן, ותמהו בתוס' אמאי קראו לבי ל"י ישוע הבן, וכתיב בשו"ת דברי יציב ירודי ספן קט"ו סי' ר"ג מה הביא החי"א במדבר קמנות את פ"א ה' מסורת מפי זקניו שמי שאשר יקיים מצות פדיון הבן, ינצל הכבור מפני חולי לידים, ויחול ויגדל והי' לאיש, ובספרי חסידים סי' פ"ד מעשה בבחור שהיה נוסח למות וצעק תפדוני, ונתנו נוסח ה' סליעו וחי. ואי' ממר"א גאלאנטי שלהשטן ש שגאה על ישראל על שנהרג כל בכור בארץ מצרים, לכן רוצה להרוג כל בכור, וצריך לפדותו ממנו בה' סליעים, והוה בי ישוע הבן, שעל ידי הפדיון הבן הרי הוא נושע וינצלו ממות לחיים ומצרה לרוחה. וזהו דקאמר בגמרא שם אדוכי וחי אתי שונאך קטע ידי דינוקא, והיינו מחמת ששהו הפדיון הבן אקיע באמת היזק זה לאותו תינוק, ואיפ"כ נפק רב ודרש חתול מותר להרוג, דמזיק הוא בטבע, וכתיב עוד שזה הטעם שאומרים בשעת הפדיון: "זה חתן זה זה חילוף זה כו' ויכנס זה הבן לחיים כו'", ומקורו מספר החינוך פ"ג סי' פ"ג והיינו כנ"ל שהפדיון הבן מצילו להכבוד ממות לחיים עכ"ל, וא"כ לפ"י אין לך שמחה גדולה מזו שינצלו ממות לחיים, ולכן אין אומרים תחנון.

הרה"ג רבי שלמה לאבל שליט"א ירושלים

נראה להעיר, דמ"ח זצ"ל בספרו מגדנות אליהו פ"א סי' פ"ג כתב דלא מצינו בפוסקים שאין אומרים תחנון כשיש פדיון הבן, ובטעמא מילתא י"ל דברית מילה עושין עפ"י רוב בביהכ"ס משא"כ פדה"ב, וי"ל משום דמילה מוטלת בעצם על כל הצבור כמבואר בספר קישוין כ"א דהיכא דלא מהליה אבוה מיחייבי ב"ד למילה וזה חיוב על הצבור בעצם ולא רק משום ערבות, כמ"ש השו"ע הרב סי' ס"ג ק"א סי' כ' ולכן יש כאן קיום מצוה של כל הצבור משא"כ פדה"ב הוא ענין פרטי של האב ואין סיבה לפטור הצבור מתחנון, עוד כתב לבראר על פי דברי החת"ס ז"ע בתשובות א"ח סי' ק"א לבראר דבימי בין המצרים מתירים תפילות לבעל ברית ולא למי שעושה פדה"ב משום שבעל ברית לא מנקריב קרבן משא"כ פדה"ב, עכ"ל, והרי כתבו התוס' פ"ג סי' ע"א דביום שאדם מקריב קרבן היו יו"ט אצלו ולכן אין לומר תחנון, ולא מצינו כן בפדה"ב.

אם אין בנמצא כהן ביום הפדיון הבן האם יכול לקיים המצוה ע"י שיזכה את המעות ע"י אחר

מה ששאלתם היכא שאין בנמצא כהן ביום פדיון הבן האם יכול לקיים המצוה ע"י שיזכה את המעות ע"י אחר.

הרה"ג יעקב ישראל מייזנער שליט"א לונדון

נראה להעיר, דהנה הנה הר"ן פ"ב ק"א ק"א אומר שמי שמזכה לחברו במתנה ע"י אחר, אין המקבל זוכה במתנה אלא בשמעה ששמעו ונתרצה, לפי ר"ה נראה שמי שמזכה לכהן המעות של הפדיון הבן ע"י אחר, אין הכהן זוכה בהן עד שהוא שומע מזה ונתרצה, וא"כ אי אפשר לקיים המצוה של פדיון הבן ע"י שיזכה את המעות לכהן ע"י אחר אם אבי הבן אינו יודע שהכהן נתרצה.

האם מותר לתלמיד חכם להיות עסקן ציבורי

מה שדנתם בשם הפוסקים האם מותר לת"ח לעסוק בצרכי ציבור.

הרה"ג רבי שלמה לאבל שליט"א ירושלים

נראה להעיר, דהנה איתא בשו"ע י"ד סי' ר"א סי' י"ד יוכלים לשנות, אפי' [מספן] תלמוד תורה, לצורך שלשים פשיטים להגמון בכל שנה, לפי שהוא הצלת נפשות, וכתיב ע"ז והי' וז"ל, רש"ל הקשה על זה ותימה הלא מסקינן בגמ' ל"ה סי' ט"ז פ"ג דגדולה תלמוד תורה יותר ממצוה נפשות עכ"ל. ואין כאן קושא דודאי אין לך דבר עומד בפני פיקוח נפש אלא דהתם אוריית' שם זכות למה שזוכה לעסוק בתורה ולא בלידו הצלת נפשות ממי שבא לידו הצלת נפשות ועל ידי כך צריך לבלל תלמוד תורה ולעסוק בהצלת נפש וליף לה ממדרכי בלשן שחמילה שלא בא לידו עסק של הצלת נפשות היה חשוב בעיני חכמים יותר ממה שאחר כך בא לידו המצוה של הצלת נפשות והוצרך לבטל תורה וכו'.

גליון זה נודב ע"י ידידינו הרה"ג נתן נטע בעק שליט"א ירושלים לרגל שמחת הבר מצוה לבנו הנישק וחכים כמר יהושע אלימלך נ"ו וברכת מזל טוב לסבא הרבי הרב דוד בעק שליט"א ציריך יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוהו נחת ממל יוצאי חלציו ויצליה בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו שלוחא דרבנן הרב מאיר רובינשטיין שליט"א ראש העיר ביתר עילית לרגל שמחת שנואי בנו הבה"ח המופלג בתור"ש כמר שמעון נ"ו עב"ג בת הרה"ג שמשון שוורץ שליט"א מחשבוני מרביצי התורה עזרי מודיעין עילית יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוהו נחת ממל יוצאי חלציו ויצליה בכל אשר יפנה

לתרומות לזיכוי רבבות ברחבי תבל ניתן להתקשר: 053-3166560